

Bestuursverslag 2021

Inhoud

Voorwoord	03
Het Fonds	04
Samenwerkende Maritieme Fondsen	05
Koninklijk College Zeemanshoop	06
VOK	06
Vermogen	06
Uitgavenbeleid 2021	09
Overige	09
Penningmeestersoverleg	10
Locatie Schippersgracht	10
Onderwijs en Wetenschap	10
Maritieme Historie	12
Kunstcollectie	13
Scouting	13
Balans per 31 december 2021 - activa	16
Balans per 31 december 2021 - passiva	17
Staat van baten en lasten 2021	18
Toegekende subsidies in 2021	19

Bestuursverslag 2021

Voorwoord

Als gevolg van de corona besmettingen stond ook het bestuursjaar 2021 in het teken van deze pandemie.

Het bestuur van het Vaderlandsch Fonds ontmoette elkaar deels digitaal en deels in persoon waardoor de continuïteit van de activiteiten van het fonds is gewaarborgd.

Het Fonds

In de samenstelling van het bestuur hebben zich in 2021 geen wijzigingen voorgedaan. In 2021 hebben de commissarissen vier keer vergaderd waarvan slechts een keer op locatie. De wintervergadering in maart, de zomervergadering in mei en de najaarsvergadering in november waren zogenaamde hybride-vergaderingen, waarbij de voorzitter en de secretaris vanaf de Schippersgracht een digitale vergadering hielden met de commissarissen. In september vergaderde het voltallige bestuur op de Schippersgracht.

Met het oog op het naderende terugtreden van Commissaris Tegelberg en Commissaris Jacobs in 2022 wordt gesproken over de voor- en nadelen van dubbelfuncties in de verschillende SMF-besturen. Dubbelfuncties met andere maritieme fondsen is efficiënt maar tevens extra belastend voor het betreffende bestuurslid. Toch heeft samenwerking en uitwisseling met bestuursleden van andere fondsen zeker de voorkeur. Besloten is Commissaris Jacobs één jaar dispensatie te geven en daarmee haar benoeming te verlengen, vanwege de voorgenomen wijzigingen in de samenwerking tussen de Samenwerkende Maritieme Fondsen. Voor de invulling van de portefeuille zeevaart onderwijs zal worden gezocht naar een persoon actief in het maritieme onderwijs met een groot nautisch netwerk.

Het Klein Rapport met het VOK bestuur kon helaas geen doorgang vinden. Het is niet bekend of dit eerder is voorgekomen in de lange historie van het Klein Rapport. In tegenstelling tot het jaar ervoor was het dit jaar wel mogelijk een jaardiner te organiseren voor de honorair commissarissen. In het Scheepvaartmuseum werd eind juni met de honorair-bestuursleden op gepaste afstand gedineerd, waarbij Prof. Dr. Michiel van Groesen een inleiding verzorgde over het belang van maritiem historisch onderzoek in Nederland. De Stichting Leerstoel Zeegeschiedenis ontwikkelde samen met de Samenwerkende Maritieme Fondsen hiervoor enkele jaren geleden het zogenoemde 'piramide-model'.

Samenwerkende Maritieme Fondsen

De voorzitters van de Samenwerkende Maritieme Fondsen (SMF) hebben in 2021 driemaal vergaderd onder voorzitterschap van mevrouw Van Eijck van Heslinga, tevens voorzitter van de Directie der Oosterse Handel en Reederijen. In het voorjaar en in de zomer werden de vergaderingen digitaal gehouden. In oktober was er een vergadering op de Schippersgracht.

De bijeenkomst voor alle bestuursleden van de maritieme fondsen die in 2020 op het laatste moment moest worden afgezegd kon in september 2021 alsnog georganiseerd worden in Het Scheepvaartmuseum.

Deze goed bezochte bijeenkomst stond in het teken van samenwerking, waarbij de voorzitter van het Vaderlandsch Fonds een voorzichtige stip op de horizon zette ten aanzien van meer samenwerkingen tussen de besturen en standaardisering van procedures, rekening houdend met de diverse tradities en emoties.

Eind 2021 leidde dit tot de uitwerking van een voorstel voor een zogenaamde 'pilotcommissie maritieme historie'. De commissie, samengesteld uit maritiem historici en niet-historici krijgt mandaat om de maritiem historisch aanvragen te beoordelen en toe te kennen. Het voordeel van deze werkwijze zal voornamelijk op administratief vlak liggen zowel voor de secretaris als voor de aanvragende partijen. De doorlooptijd van de besluitvorming zal aanzienlijk worden teruggebracht. De uitkomsten worden eerste kwartaal 2023 teruggekoppeld naar de zes besturen.

Mevrouw van Eijck van Heslinga schreef ter gelegenheid van 20 jaar samenwerking een boekje over de geschiedenis van de samenwerking van de fondsen.

De samenwerking met de ambtelijk secretaris van de SMF en van het Vaderlandsch Fonds wordt de komende jaren voortgezet op de ingeslagen weg.

College Zeemanshoop

Het bestuur van College Zeemanshoop heeft in 2021 laten weten met de maritieme fondsen te willen gaan samenwerken. Zij willen het fonds weer op de kaart zetten onder andere door subsidies verstrekken aan maritieme projecten. Hiervoor heeft het college Zeemanshoop naast de bestaande vereniging een zelfstandige Stichting opgericht. In 2022 wordt de samenwerking uitgewerkt en geëffectueerd.

VOK

Het jaarlijkse Klein Rapport met de Vereeniging Oud Kwekelingen (VOK) in 2021 kon helaas niet gevierd worden vanwege de Corona maatregelen. In goed overleg werd besloten het Klein Rapport over te slaan. Ook de jaarlijkse VOK-reünie in december kwam wederom als gevolg van de pandemie te vervallen. Commissaris Van de Laan vertegenwoordigde het Vaderlandsch Fonds op 14 december bij de jaarlijkse kranslegging bij het monument voor de in WO II omgekomen oud-kwekelingen.

Vermogen

Het vermogen van het Vaderlandsch Fonds heeft zich in 2021 positief ontwikkeld en bedroeg per 31 december 2021 €20.241.518. Dit is een toename van €2.389.618 ten opzichte van een jaar eerder. Dit is geheel te danken aan een goed beleggingsresultaat in het boekjaar, zowel in de actief als in de passief beheerde portefeuille. Het beleggingsresultaat over 2021 kwam uit op €2.763.776 hetgeen een rendement vertegenwoordigt van 14%. Het vermogen is daarmee verder boven het voor inflatie gecorrigeerde stamvermogen uitgegroeid (per ultimo 2021 bedroeg deze €14.550.346).

Het belegd vermogen inclusief liquiditeiten is ondergebracht bij InsingerGilissen (€12,2 miljoen; actief beleggingsbeleid) en ABNAMRO (€6,8 miljoen; passief beleggingsbeleid) en ING (€1,0 miljoen; contanten rekening). De portefeuille bij InsingerGilissen wordt bancair ondersteund door een senior vermogensbeheerder. Het

passief beheerde deel van de portefeuille wordt aangestuurd door de thesauriers. De helft van deze passieve portefeuille wordt in liquiditeiten aangehouden en de andere helft in twee breed gespreide aandelenindexfondsen (Northern Trust World & Northern Trust Europe).

De verhouding aandelen versus vastrentend was gedurende het jaar rond 65% versus 35% waarbij dient te worden opgemerkt dat er, gezien de aanhoudend lage kapitaalmarktrente, in de categorie vastrentend meer cash aangehouden wordt en minder obligaties. In de laatste vergadering van 2021 hebben de Commissarissen besloten om de portefeuille te herbalanceren tot de 'basis' verhouding 60/40. Bij deze herbalancering zijn de beleggingen in de categorie 'non investment grade obligaties' in het risicodragend gedeelte van de portefeuille ondergebracht. Aan deze herbalancering lagen twee redenen ten grondslag:

Het 60/40 profiel was de afgelopen jaren het uitgangspunt en dit is in een hernieuwd uitgevoerde ALM Ortec analyse in het najaar 2021 nogmaals bevestigd als prudent voor het door het Vaderlandsch Fonds gevoerde beleid.

Vanwege het doorzetten van een krachtig herstel in 2021 op de aandelenportefeuille moest er in november voor ongeveer €1.500.000 aan risicodragende beleggingen verkocht worden om de gewenste 60/40 verdeling in stand te houden.

Na de herbalancering stond er ultimo 2021 ruim €6 miljoen contanten op de diverse rekeningen. Over de spaargelden boven €250.000 respectievelijk €100.000 werd door de banken een negatief rentepercentage van 0,5% op jaarbasis in rekening gebracht. Om het effect van deze negatieve rente op de positieve kaspositie te minimaliseren is er tevens €1.000.000 op een premium renterekening bij InsingerGilissen geplaatst waar de effectieve rente 0% op jaarbasis is en tevens vrij opneembaar.

Voor het eerst in de recente geschiedenis verstrekte het Vaderlandsch Fonds een lening aan de stichting School at Sea.

Uitgavenbeleid 2021

De Commissarissen besloten om op basis van het uitgavenbeleid voor 2020 in 2021 wederom ongeveer 2% van het belegd vermogen aan subsidies toe te kennen, waarbij ongeveer 1/3 bestemd is voor de portefeuille maritieme historie en 2/3 voor de portefeuille onderwijs.

Uiteindelijk werd in 2021 €267.632 aan subsidies toegekend. Daarnaast is er – voor het eerst in de recente geschiedenis van het Vaderlandsch Fonds – een lening verstrekt aan de stichting School at Sea. Het betreft een 10-jarige achtergestelde lening waarover rente en aflossing wordt voldaan. De hoofdsom bedroeg bij aangaan van de lening €174.250. Deze vorm van ondersteuning krijgt wellicht vervolg in de toekomst zoals er ook gekeken wordt naar mogelijke andere vormen van ondersteuning passend binnen de doelstelling.

Naast de subsidies kende het fonds in 2021 de uitgavenpost ‘organisatiekosten’ van €47.000 betreffende de kosten van het secretariaat, de accountant alsmede huisvestingskosten voor het pand aan de Schippersgracht.

Een deel van de kosten voor het secretariaat wordt gedeeld met de andere maritieme fondsen omdat een belangrijk deel van de werkzaamheden van de secretaris de gezamenlijke maritieme fondsen betreffen.

Overige

In 2021 heeft het fonds voldaan aan de voorwaarde voor Goed Bestuur richtlijnen voor Good Governance opgesteld door brancheorganisatie Vereniging van Fondsen in Nederland (FIN). Jaarlijkse vindt een zelfevaluatie plaats, daarnaast is er eens per (twee-) jaar een brainstorm meeting met elkaar waar zowel inhoudelijk als organisatorische zaken aan de orde kunnen komen.

Penningmeestersoverleg.

In 2021 is er geen penningmeesters overleg geweest. Tijdens de bijeenkomst van de maritieme fondsen heeft Drs.W.F.O.Wolters, penningmeester van de Directie der Oosterse Handel en Reederijen een presentatie gegeven over Risicobeheer bij beleggen. De heer Wolters schetste aan de hand van de huidige situatie waarin de inflatie hoger is dan de rente hoe de portefeuilles belegd zouden moeten worden om eeuwig te kunnen voortbestaan. Aangezien de situatie op de financiële markten onzeker is zou het goed zijn regelmatig een scenario analyse uit te voeren om enig inzicht te krijgen in de mogelijke toekomstige situaties en de gevolgen voor de vermogensontwikkeling.

Locatie Schippersgracht

Op de Schippersgracht 9 bevindt zich het secretariaat van het fonds, alsmede het secretariaat van de Samenwerkende Maritieme Fondsen (SMF). Ook de secretariaten van de vier overige fondsen van de SMF (Stichting Directie der Oostersche Handel en Reederijen, Admiraal van Kinsbergenfonds, de Prins Hendrik Stichting en het Ondersteuningsfonds NISS) zijn op de Schippersgracht 9 gevestigd. Behalve voor de vergaderingen van het Vaderlandsch Fonds wordt de Schippersgracht ook gebruikt voor tal van andere maritieme overleggen van de SMF. In 2021 waren er slechts enkele kleine bijeenkomsten op de Schippersgracht. Schippersgracht 9 maakt deel uit van de VVE Schippersgracht 8-9.

Onderwijs en Wetenschap

Naast de gebruikelijke subsidies aan de studievereniging William Froude uit Delft werd subsidie verleend aan de Enkhuizer Zeevaartschool voor het ontwikkelen van een module 'Laden en stuwen voor schepen die gebruikmaken van voorstuwing door wind' voor de Grote Zeilvaart opleiding. Vanwege het toenemende aantal zeilschepen dat wordt omgebouwd tot vrachtschepen wil de EZS met deze onderwijs module hierop anticiperen.

De Koninklijke Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen reikte drie aanmoedigingsprijzen Jong Talent uit in de studierichting civiele en maritieme techniek. Het hoge niveau van de onderwerpen was indrukwekkend. Deze aanmoedigingsprijs wordt voor drie jaar ondersteund door het fonds.

De Maritiem Designer Award 2021 die het fonds vijf achtereenvolgende jaren heeft gesteund werd dit in 2021 toegekend aan Lex Keuning, voor het project 'Additionele scheepsvoorstuwing met behulp van windenergie'.

Het Vaderlandsch Fonds heeft besloten de komende drie jaar de zogenaamde profielwerkstukkenprijs te subsidiëren. Het doel is om de maritieme wereld in de meest brede zin van het woord onder de aandacht te brengen van afstuderende HAVO/VWO scholieren. Een subdoel is het stimuleren van de examenkandidaten om tijdens hun oriëntatie op een vervolgopleiding ook de technische en maritieme opleidingen (HBO en WO) te overwegen. Het vervolg hiervan is een hogere instroom te bewerkstelligen van maritieme en technische opleidingen. Er is een structureel tekort op de arbeidsmarkt voor de maritieme en technische beroepen. Er is behoefte aan meer bekendheid over de verschillende opleidingen bij de starters. 'Onbekend maakt onbemind'. Het uitreiken van een prijs voor een profielwerkstuk op het gebied van maritieme techniek kan een stimulans zijn voor de keus van de vervolgstudie. Het initiatief voor de Profielwerkstukken wedstrijd werd enkele jaren geleden door het NISS genomen en is nu samen met het Vaderlandsch Fonds voor drie jaar verlengd.

Het Zeekadetten Korps Nederland wil haar RQ Quest vloot uitbouwen en kreeg subsidie voor de aanschaf van nog enkele boten. De RS Quest wordt bij de diverse korpsen gebruikt voor zeilinstructie aan de zeekadetten die de elementaire zeilcursus op de Beenhakkervlet hebben doorlopen en toe zijn aan een nieuwe uitdaging op een snelle boot. Daarnaast wordt de RS Quest gebruikt voor wedstrijden tijdens de voorjaars-,

zomer- en najaarskampen en de nationale RS Quest zeilwedstrijden, jaarlijks in juni georganiseerd door ZKK Gouda op de Reeuwijkse plassen. Vanwege de populariteit van de RS Quest is bij een aantal grotere korpsen de behoefte ontstaan aan uitbreiding van het aantal boten om zo de zeekadetten meer gelegenheid te geven om te varen in deze sportieve zeilboot.

De KNRM kreeg naast de meerjarensubsidie een bijdrage voor een extra buitenboordmotor voor de reddingsboot Jaap Pronk, die de Beluga te Scheveningen vervangt.

Maritieme Historie

In 2021 was het aantal aanvragen aanmerkelijk minder dan voorheen waarschijnlijk doordat een aantal projecten de laatste twee jaar keer op keer uitgesteld werden als gevolg van de Covid pandemie. Een aantal musea deed een aanvraag voor specifieke projecten.

Stichting Fortress Holland, waarin per 2022 de organisaties Stadsmuseum Hellevoetsluis, Droogdok Jan Blanken en Ramtorenschip Buffel fuseren tot een maritiem openluchtmuseum in deze voormalige marinehaven op Voorne-Putten, deed een aanvraag voor een bijdrage aan een nieuwe museale presentatie over de werking van het droogdok. De interactieve middelen, waaronder tekentafels die de werking van het droogdok verklaren worden door het Vaderlandsch Fonds gesubsidieerd.

Museum Vlaardingens kreeg subsidie voor de herwaardering van zijn collectie om de voorwerpen van dit voormalige Visserijmuseum een betere bestemming te kunnen geven, veelal in andere maritieme musea in Nederland.

Hoewel het jammer is dat het museum dit besluit heeft moeten nemen verdient de manier waarop zij dit aanpakken steun.

Het Bottermuseum dat in Volendam wordt geopend kon rekenen op een specifieke bijdrage voor een Botter-infographic over de Volendamse Kwakken.

Het Stadsarchief Amsterdam kreeg subsidie voor het opzetten van een database met gegevens over de loopbaan van zeelieden die werkten in dienst van de West-Indische Compagnie, om meer inzicht te verwerven in de geschiedenis van deze Compagnie.

Ook steunde het Vaderlandsch Fonds een uitgebreide biografie van Wollebrant Geleynsen de Jongh, een weesjongen uit Alkmaar die binnen de VOC een hoge positie bereikte. Er is een mooie publicatie tot stand gekomen.

Kunstcollectie

Het museaal beheer van de kunstcollectie van het fonds berust bij Het Scheepvaartmuseum. In aanvulling op de nationale Erfgoedinspectie controleert de Audit Commissie Collectiebeheer van de Vereniging Nederlandsch Historisch Scheepvaart Museum hoe het museum de (internationaal) geldende normen voor zulk beheer toepast. Honorair-commissaris Els Van Eijck van Heslinga vertegenwoordigt het Vaderlandsch Fonds in de Audit Commissie. Als gevolg van de Covid-19 omstandigheden heeft in 2021 geen controle kunnen plaatsvinden.

De kristalvorming op het scheepmodel op de Schippersgracht is verwijderd. De vitrine met het model zal worden verplaatst naar de bestuurskamer omdat het model op de huidige locatie lijdt onder de wisselende temperaturen als gevolg van de zoninval.

Scouting

De laatste vijf jaar wisten scouting verenigingen de maritieme fondsen steeds beter te vinden. De aanvragen van de scouts liepen uiteen van subsidie voor onderhoud van het moederschap tot de bouw van clubhuizen. Het fonds draagt de scouting verenigingen

Het Vaderlandsch Fonds steunde een publicatie over Wollebrant Geleynsen de Jongh, een weesjongen uit Alkmaar die binnen de VOC een hoge positie bereikte. Geschilderd in opdracht van de voorgestelde en in 1674 nagelaten aan het Burgerweeshuis. Caesar van Everdingen - Stedelijk Museum Alkmaar

in Nederland een warm hart toe en onderschrijft het belang van deze clubs. Omdat het ondoenlijk is om alle individuele aanvragen op gelijkwaardige wijze te behandelen is in overleg met Scouting Nederland overeengekomen dat het fonds samen met de andere maritieme fondsen de komende drie jaar een vast bedrag per jaar doneert aan de Stichting Scouting Nederland ten behoeve van de waterscouts. De stichting heeft beter zicht op de noden bij de individuele clubs. De individuele scouting verenigingen kunnen bij de Stichting een subsidie aanvraag doen. Een keer per jaar zal Scouting Nederland verslag doen van aanvragen en de toegekende subsidies.

Het bestuur van het Vaderlandsch Fonds kijkt terug op een bijzonder jaar waarbij ondanks de vele beperkingen in de maatschappij het bestuur haar taken naar behoren heeft kunnen uitvoeren.

Amsterdam, juni 2022

~

R.A. Boogaard, *voorzitter*

Dr. A.M. Van Dissel

Dr. E.M. Jacobs

M.T. Tegelberg CDR bd

Prof. Ir. J.J. Hopman

Mr. A.M. van der Laan, *thesaurier*

F. Laumans, *thesaurier*

Drs A.N. Schneemann, *secretaris*

Balans per 31 december 2021

(Na resultaatbestemming)

ACTIVA

	31 december 2021		31 december 2020	
	€	€	€	€
ACTIVA				
Vaste activa				
<i>Materiële vaste activa</i>				
Bedrijfsgebouwen en -terreinen	193.000		188.000	
Inventaris	<u>901</u>		<u>1.210</u>	
		193.901		189.210
<i>Financiële vaste activa</i>				
Overige effecten	13.623.525		13.477.763	
Overige vorderingen	<u>174.250</u>		<u>-</u>	
		13.797.775		13.477.763
Vlottende activa				
<i>Vorderingen</i>				
Belastingen	21.416		26.395	
Overige vorderingen	<u>-</u>		<u>2.245</u>	
		21.416		28.640
<i>Liquide middelen</i>		6.228.426		4.156.287
Totaal activazijde		<u>20.241.518</u>		<u>17.851.900</u>

Balans per 31 december 2021

(Na resultaatbestemming)

PASSIVA

	31 december 2021		31 december 2020	
	€	€	€	€
PASSIVA				
vermogen				
Stichtingskapitaal	14.550.346		14.167.815	
Bestedingsreserve	4.794.094		2.733.802	
Herwaarderingsreserve	<u>116.000</u>		<u>111.000</u>	
		19.460.440		17.012.617
Langlopende schulden				
Toegezegde subsidies	<u>254.000</u>		<u>300.750</u>	
		254.000		300.750
Kortlopende schulden				
Handelscrediteuren	-		22	
Toegezegde subsidies	516.600		529.514	
Overlopende passiva	<u>10.478</u>		<u>8.997</u>	
		527.078		538.533
Totaal passivazijde		<u>20.241.518</u>		<u>17.851.900</u>

Stichting Vaderlandsch Fonds ter Aanm. van 's Lands Zeedienst

1.2 Staat van baten en lasten over 2021

	2021	2020
	€	€
Resultaat beleggingen	2.824.696	1.377.059
Kosten beleggingen	60.920	55.958
Saldo	2.763.776	1.321.101
Rentebaten	25	379
Baten	2.763.801	1.321.480
Afschrijvingen materiële vaste activa	309	687
Huisvestingskosten	15.941	-38.607
Subsidies	257.632	789.235
Organisatiekosten	47.096	42.000
Lasten	320.978	793.315
Resultaat	2.442.823	528.165

Bijlage 3.1 Overzicht subsidies

2021

	stand per 1/1 €	Toegekende subsidies €
Saba Comprehensive school		5.000
Kolhorn Ansjo-visvaarder		2.500
Stichting Museum aan de A. Tentoonstelling ode		2.000
Stichting Walvisvaardershuisje		500
Historisch Tijdschrift Holland		350
Museum Vlaardingen		11.500
Scouting Nederland 5-jaar		77.500
Stichting Artum, Hoat Moat		5.500
Stichting Alkmaar Historische Publicaties		3.500
ZKKNL, RSQuest		7.500
MMR, compensatie promovendi Corona-vertraging		20.000
Johan de Witt Conferentie		1.500
Volendamse botters		1.500
Stenden Hogeschool		6.500
Uitgeverij Verloren		1.000
WIC database		35.000
Stichting Fortress Museum Loods		21.000
Watertalent		12.000
Enkhuizer Zeevaartschool		2.000
Linschoten vereniging		500
Hydro Motion		5.000
TU Delft W. Froude		2.000
TU Delft W. Froude- SYMP		1.000
Walburg Pers-Nearebout		500
Museum 't Kromhout		4.000
MMR Gouden Eeuw Les		11.500
Scouting Nederland		76.000
HSM, bijdrage jaardiner		5.000
KNRM Jaap Pronk, Buitenboordmotor		9.000

Schippersgracht 9 1011 TS Amsterdam
secretariaat@vaderlandschfonds.nl
www.vaderlandschfonds.nl